

NECONSTITUȚIONALITATEA ART. 14 ALIN. (3) DIN LEGEA-CADRU NR. 153/2017 PRIVIND SALARIZAREA PERSONALULUI PLĂTIT DIN FONDURI PUBLICE

Lect. univ. dr. Teodor-Viorel GHEORGHE

Abstract

This material analyses the content of Article 14(3) of the Framework Law no. 153/2017, as well as of the normative and jurisprudential developments concerning this text, from the perspective of its compliance with the constitutional provisions, reaching the reasoned conclusion that the norm under analysis is unconstitutional in relation to numerous constitutional and international principles recognized by Romania; among these, the following have been highlighted: the principle of foreseeability of the law, the principle of certainty of legal relationships and the principle of legitimate expectations; the guarantee of the right to property; the principle of non-discrimination, the latter being presented in relation to multiple criteria. Some of these principles were not subject to the analysis of the Constitutional Court in its decision No 97/2023 rejecting the exception of unconstitutionality of Article 14 para. (3) of Law no. 153/2017, and those that overlap with this decision are approached from other perspectives than those with which the Court was seized.

Keywords: Framework Law no. 153/2017, Allowance for the scientific title of doctor, teaching staff, Decision no. 97/2023, Decision no. 51/2023.

Prin edictarea Legii-cadru nr. 153/2017 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice¹, legiuitorul român și-a propus, între altele, să reglementeze modalitatea de remunerare a personalului care deține titlul științific de doctor, prin acordarea unei indemnizații lunare în cuantum de 50% din nivelul salariului de bază minim brut pe țară garantat în plată, dacă acest personal își desfășoară activitatea în domeniul pentru care deține titlul.

În acest sens, art. 14 din Lege stipulează următoarele:

„(1) Personalul care deține titlul științific de doctor beneficiază de o indemnizație lunară pentru titlul științific de doctor în cuantum de 50% din nivelul salariului de bază minim brut pe țară garantat în plată, dacă își desfășoară activitatea în domeniul pentru

¹ Legea-cadru nr. 153/2017 din 28 iunie 2017 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice, M. Of. nr. 492 din 28 iunie 2017.

care deține titlul. Cuantumul salarial al acestei indemnizații nu se ia în calcul la determinarea limitei sporurilor, compensațiilor, primelor, premiilor și indemnizațiilor prevăzută la art. 25.

(2) În situația cumulului de funcții, indemnizația prevăzută la alin. (1) se acordă, la cerere, numai de către angajatorul unde beneficiarul are funcția de bază declarată.

(3) Personalul didactic de predare care solicită și obține gradul didactic I prin echivalare, potrivit prevederilor Ordinului ministrului educației, cercetării, tineretului și sportului nr. 5561/2011 pentru aprobarea Metodologiei privind formarea continuă a personalului din învățământul preuniversitar, cu modificările și completările ulterioare, nu primește indemnizația pentru titlul științific de doctor. Cadrele didactice optează pentru indemnizația pentru titlul științific de doctor sau pentru echivalarea cu gradul didactic I².

Legea conține și norme tranzitorii pentru a asigura lămurirea modului de aplicare, atunci când prevederile noi vin în concurs cu cele anterioare. Între acestea, art. 39 alin. (3), devenit alin. (5) ca urmare a modificării survenite prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 91/2017², dar menținut în aceeași formă,

„(5) Sporul pentru titlul științific de doctor, acordat ca sumă compensatorie sau ca spor la salariul de bază, solda de funcție/salariul de funcție, indemnizația de încadrare, după caz, de la data aplicării prevederilor prezentei legi nu se mai acordă, personalul care deține titlul științific de doctor, indiferent de data obținerii acestuia, beneficiind de prevederile art. 14²”.

Pentru aplicarea prevederilor de mai sus, ministrul Educației a emis Ordinul nr. 3993 din 16 iunie 2021 privind stabilirea unor drepturi salariale specifice personalului didactic din învățământ, prevăzute în Legea-cadru nr. 153/2017 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice³, prin care a stabilit, între altele, că, în baza prevederilor art. 14 alin. (3) și ale art. 39 alin. (5) din Legea-cadru nr. 153/2017 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice, cu modificările și completările ulterioare, (...), Prevederile art. 14 alin. (3) din Legea-cadru nr. 153/2017 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice, cu modificările și completările ulterioare, se aplică și cadrelor didactice care au obținut gradul didactic I prin echivalare, anterior datei de 1 iulie 2017, prevederile ordinului menționat aplicându-se începând cu drepturile salariale aferente lunii iunie 2021.

Punerea în aplicare a dispozițiilor prezentate mai sus a dus la litigii pe rolul instanțelor judecătorești, în esență, ca urmare a faptului că personalul didactic ce obținuse gradul didactic I pe baza titlului științific de doctor anterior intrării în vigoare a Legii nr.153/2017, a fost exclus de la dreptul de a beneficia de indemnizația pentru titlul științific de doctor.

² Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 91/2017 din 6 decembrie 2017 pentru modificarea și completarea Legii-cadru nr. 153/2017 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice, M. Of. nr. 978 din 8 decembrie 2017.

³ Ordinul ministrului educației nr. 3993 din 16 iunie 2021 privind stabilirea unor drepturi salariale specifice personalului didactic din învățământ, prevăzute în Legea-cadru nr. 153/2017 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice, M. Of. nr. 607 din 17 iunie 2021.

Pentru soluționarea acestor litigii, instanțele judecătorești au sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a art. 14 alin. (3) și a art. 39 alin. (5) din Lege, aceasta pronunțându-se prin decizia nr. 97 din 16 martie 2023⁴, în sensul respingerii, ca neîntemeiată, a excepției de neconstituționalitate, constatând că *dispozițiile art. 14 alin. (3) coroborat cu art. 39 alin. (5) din Legea-cadru nr. 153/2017 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice sunt constituționale în raport cu criticile formulate.*

Criticile de neconstituționalitate au vizat următoarele:

1. Dispozițiile art. 14 alin. (3) din Legea-cadru nr. 153/2017 sunt lipsite de claritate și previzibilitate, ceea ce contravine prevederilor art. 1 alin. (3) și (5) din Constituție.

2. Se încalcă principiul constituțional al neretroactivității legii, prin aplicarea retroactivă a prevederilor noii legi asupra situațiilor juridice născute sub imperiul legislației anterioare. Este afectată astfel securitatea juridică a drepturilor dobândite de cadrele didactice care au obținut gradul didactic I pe baza titlului științific de doctor anterior intrării în vigoare a Legii-cadru nr. 153/2017.

3. Se încalcă principiul egalității în drepturi în cazul în care dispozițiile art. 14 alin. (3) coroborate cu cele ale art. 39 alin. (5) din Legea-cadru nr. 153/2017 se aplică și cadrelor didactice cărora li s-a acordat gradul didactic I pe baza titlului științific de doctor anterior datei de 1 iulie 2017, Practic, se ajunge la un tratament diferențiat între două categorii de cadre didactice, care au dobândit gradul didactic I în baza titlului științific de doctor, după promovarea unor inspecții școlare, fără a exista o justificare obiectivă a acestui tratament diferențiat.

4. Textele criticate sunt în contradicție cu dispozițiile art. 14 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și cu cele ale art. 1 al Protocolului nr. 12 la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, având în vedere că prevederile criticate sunt în mod evident discriminatorii, diferența de tratament juridic dintre cele două categorii de cadre didactice neavând la bază o justificare obiectivă și rezonabilă.

Totodată, instanțele judecătorești au sesizat Înalta Curte de Casație și Justiție, completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, pentru a se stabili dacă art. 14 alin. (3) din Legea-cadru nr. 153/2017 se aplică și cadrelor didactice cărora li s-a acordat gradul didactic I în considerarea titlului științific de doctor, în temeiul unei legi și a unor norme metodologice ale acesteia, anterioare Ordinului nr. 5991/2011 menționat în art. 14 alin. (3) din Legea-cadru a salarizării unitare.

⁴ Curtea Constituțională, decizia nr.97 din 16 martie 2023 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 14 alin. (3) coroborat cu art. 39 alin. (5) din Legea-cadru nr. 153/2017 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice, M. Of. nr. 676 din 24 iulie 2023.

Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, prin decizia nr. 51 din 18 septembrie 2023⁵ a stabilit că: „În interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 14 alin. (3) și ale art. 39 alin. (5) din Legea-cadru nr. 153/2017 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice, cu modificările și completările ulterioare, [stabilește că] excluderea cumulului dintre indemnizația lunară pentru titlul științific de doctor și salarizarea aferentă gradului didactic I obținut în baza aceluiași titlu științific de doctor se aplică și cadrelor didactice cărora, anterior intrării în vigoare a Legii-cadru nr. 153/2017, li s-a acordat gradul didactic I în considerarea titlului științific de doctor, în baza art. 36 alin. (3) din Legea nr. 128/1997 privind Statutul personalului didactic, cu modificările și completările ulterioare, și a Metodologiei formării continue a personalului didactic din învățământul preuniversitar, aprobată prin Ordinul ministrului educației naționale nr. 3.770/1998, cu modificările și completările ulterioare”.

Materialul de față își propune, astfel, analizarea acestei evoluții normative și jurisprudențiale obligatorii, din perspectiva conformării legii la prevederile constituționale. În accepțiunea noastră, art. 14 alin. (3) din Legea-cadru nr. 153/2017 are sensul stabilit obligatoriu prin decizia nr. 51/2023 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție.

În ce ne privește, vom argumenta că dispozițiile art. 14 alin. (3) din Legea-cadru nr.153/2017 sunt neconstituționale în raport de numeroase principii constituționale și internaționale recunoscute de România, în timp ce prevederile art. 39 alin. (5) sunt constituționale și, de fapt, nu au legătură cu problematica de mai sus decât ca urmare a faptului că au fost interpretate greșit ca adăugând la art. 14 alin. (3). În scopul unei mai rapide înțelegeri a comentariului, prevederile sau noțiunile de interes la care ne vom referi vor fi scoase în evidență prin bolduire.

Prezentăm, în continuare, dispozițiile normative de nivel superior legii pe care le considerăm a fi încălcate, cu mențiunea că unele dintre acestea nu au făcut obiectul analizei Curții Constituționale în Decizia nr. 97/2023, iar cele care se suprapun pe această decizie sunt abordate din alte perspective decât cele cu care Curtea a fost sesizată. Astfel fiind, considerentele noastre nu vin să contrazică cele statuate, ci să extindă analiza asupra altor aspecte, știut fiind că deciziile de respingere a excepțiilor de neconstituționalitate nu au, în principiu, autoritate de lucru judecat decât în raport cu criticile formulate în fața Curții, și înlăturate.

a) Art. 1 alin. (3): *România este stat de drept, în care (...), dreptatea, (...) reprezintă valori supreme (...) și sunt garantate;*

b) Art. 1 alin. (5): *În România, respectarea (...) legilor este obligatorie;*

c) Art. 15 alin. (1): *Cetățenii beneficiază de drepturile (...) consacrate prin Constituție și prin alte legi (...);*

d) Art. 16 alin. (1): *Cetățenii sunt egali în fața legii (...), fără (...) discriminări;*

⁵ Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, decizia nr. 51 din 18 septembrie 2023, M. Of. nr. 1000 din 3 noiembrie 2023.

e) Art. 1 din Protocolul nr. 12 la Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților cetățenești, în completarea art. 16 alin. (1) din Constituție: *Exercitarea oricărui drept prevăzut de lege trebuie să fie asigurată fără nicio discriminare bazată, în special, pe sex, pe rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenența la o minoritate națională, avere, naștere sau oricare altă situație. Nimeni nu va fi discriminat de o autoritate publică pe baza oricăruia dintre motivele menționate în paragraful 1.*

f) Art. 20 alin. (1) și (2): *Dispozițiile constituționale privind drepturile (...) cetățenilor vor fi interpretate și aplicate în concordanță cu Declarația universală a drepturilor omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care România este parte. Dacă există neconcordanță între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului, la care România este parte, și legile interne, au prioritate reglementările internaționale (...);*

g) Art. 41 alin. (4): *La muncă egală, femeile au salariu egal cu bărbații;*

h) Art. 1 alin. (1) din Convenția nr. 111/1958 privind discriminarea în domeniul ocupării forței de muncă și exercitării profesiei, ratificată de România;

1. În înțelesul prezentei convenții prin termenul discriminare se înțelege:

a) *orice diferențiere, excludere sau preferință întemeiată pe rasă, culoare, sex, religie, convingeri politice, ascendență, națională sau origine socială, care are ca efect să suprimă sau să știrbească egalitatea de posibilități sau de tratament în materie de ocupare a forței de muncă și de exercitare a profesiei;*

b) *orice altă diferențiere, excludere sau preferință având ca efect suprimarea sau știrbirea egalității de posibilități sau de tratament în materie de ocupare a forței de muncă și exercitare a profesiei (...).*

3. În înțelesul prezentei convenții, termenii ocuparea forței de muncă și exercitarea profesiei includ accesul la pregătirea profesională, accesul la ocuparea forței de muncă și la exercitarea diferitelor profesii, precum și condițiile de ocupare a forței de muncă.

i) Art. 44 alin. (1) și (2): *Dreptul de proprietate (...) este garantat. Conținutul și limitele acestui drept sunt stabilite de lege. Proprietatea privată este garantată și ocrotită în mod egal de lege, indiferent de titular;*

j) Art. 1 alin. (1) din Protocolul nr. 1 la Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților cetățenești, în completarea art. 44 din Constituție: *Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.*

k) Art. 53 alin. (1) și (2): *Exercițiul unor drepturi (...) poate fi restrâns numai prin lege și numai dacă se impune, după caz, pentru: apărarea securității naționale, a ordinii, a sănătății ori a moralei publice, a drepturilor și a libertăților cetățenilor; desfășurarea instrucției penale; prevenirea consecințelor unei calamități naturale, ale unui dezastru ori ale unui sinistru deosebit de grav. Restrângerea poate fi dispusă numai dacă este necesară într-o societate democratică. Măsura trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o, să fie aplicată în mod nediscriminatoriu și fără a aduce atingere existenței dreptului sau libertății.*

Situație preexistentă:

Prin art. 242 alin. (7) din Legea educației naționale nr. 1/2011⁶, s-a stabilit că:

„(7) Personalului didactic încadrat în învățământul preuniversitar, care a obținut titlul științific de doctor în domeniul în care poate fi încadrat sau în domeniul științelor educației și care îndeplinește cumulativ condițiile de formare inițială și condițiile de vechime la catedră de minimum 4 ani de la obținerea definitivării în învățământ, i se acordă gradul didactic I, în temeiul prevederilor unei metodologii specifice, elaborate de către Ministerul Educației Naționale și Cercetării Științifice.

În temeiul (și al) acestui text de lege, a fost emis Ordinul ministrului educației, cercetării, tineretului și sportului nr. 5561 din 7 octombrie 2011 pentru aprobarea Metodologiei privind formarea continuă a personalului din învățământul preuniversitar⁷.

În anexa la acest ordin se stabilesc condițiile de fond și cele procedurale pentru obținerea gradelor didactice, între care, pentru gradul didactic I se reglementează atât modalitatea de drept comun, pentru cadrele didactice care nu au titlul de doctor, cât și modalitatea acordării pe baza titlului științific de doctor.

Rețin atenția prevederile art. 25, ce definesc principiul potrivit căruia: *„(1) Acordarea gradului didactic I semnifică dobândirea de către cadrul didactic a unui nivel înalt de maturitate profesională și expertiză, care îl recomandă ca pe un furnizor de bune practici în mediul educațional școlar”.*

Totodată, între dispozițiile art. 42-44, cele care se referă nemijlocit la modul de acordare a gradului didactic I pe baza titlului științific de doctor, sunt de interes cele referitoare la îndeplinirea de către cadrul didactic a unor condiții de fond, altele decât deținerea titlului științific de doctor, și anume:

- condiția de a fi definitivat în învățământ;
- vechime efectivă la catedră (ca personal didactic de predare) de cel puțin 4 ani de la obținerea definitivării în învățământ;
- obținerea calificativului „foarte bine” la evaluările anuale din ultimii 2 ani de activitate la catedră premergători înscrierii la examenul pentru obținerea gradului I;
- obținerea calificativului „foarte bine” la inspecția curentă susținută anterior examenului;
- îndeplinirea condițiilor legale privind pregătirea psihopedagogică și metodică;
- susținerea, în cadrul examenului pentru obținerea gradului didactic I, a unei inspecții speciale desfășurate la 4 activități didactice în prezența comisiei aprobate de Ministerul Educației Naționale. Comisia are următoarea componență: a) președinte: profesor universitar, conferențiar universitar sau lector universitar

⁶ Legea educației naționale nr. 1/2011, M. Of. nr. 18 din 10 ianuarie 2011.

⁷ Ordinul ministrului Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului nr. 5561 din 7 octombrie 2011 pentru aprobarea Metodologiei privind formarea continuă a personalului din învățământul preuniversitar, M. Of. nr. 767 din 31 octombrie 2011.

doctor, având specialitatea în care candidatul susține inspecția specială sau cu specialitatea pedagogie; b) membru: un inspector școlar de specialitate de la inspectoratele școlare sau din Ministerul Educației Naționale ori un cadru didactic metodist cu delegație, având specialitatea în care candidatul susține inspecția specială, precum și gradul didactic I în învățământul preuniversitar, sau un cadru didactic cu titlul științific de doctor în domeniul corespunzător specializării candidatului.

- promovarea inspecției speciale cu cel puțin nota 9 (nouă). Candidații care nu au primit nota minimă se consideră respinși și pot relua examenul de acordare a gradului didactic I pe baza titlului științific de doctor în anul școlar următor.

Remarcăm, așadar, pe baza parcurgerii acestor multiple condiții de fond, că gradul didactic I nu este nicidecum acordat doar pe baza faptului că persoana deține titlul științific de doctor în domeniul în care profesează (altfel spus, ca o simplă echivalare), ci este acordat după verificarea preponderentă și esențială a cunoștințelor și aptitudinilor didactico-pedagogice, desigur, fără a fi neglijate cele de specialitate. De altfel, se poate observa că titlul științific de doctor nu înlocuiește niciuna dintre verificările și aprecierile făcute asupra cadrului didactic, nici măcar în ce privește dovada cunoștințelor de specialitate, cât timp comisiile de evaluare anuală, de inspecție anuală și de inspecție specială au deplina libertate de a stabili calificativul sau nota la inspecție numai pe baza prestației concrete a cadrului didactic, iar nu pe baza faptului (prezumat) că deține cunoștințele științifice corespunzătoare în domeniu pentru că a obținut anterior titlul de doctor.

În sfârșit, alin. (11) și (13) ale art. 44 din anexa la Ordinul nr. 5561/2011 statuează că:

(11) Ordinul ministrului educației naționale pentru acordarea gradului didactic I pe baza titlului științific de doctor se eliberează individual și reprezintă documentul în baza căruia titularul beneficiază de drepturile salariale corespunzătoare încadrării în învățământ ca profesor cu gradul didactic I.

(13) Drepturile salariale se acordă de la data emiterii ordinului ministrului educației naționale pentru acordarea gradului didactic I.

Pe baza Legii nr. 1/2011 și a Ordinului nr. 5561/2011, cadrele didactice care dețineau titlul științific de doctor s-au conformat procedurii prevăzute de lege și de normele de aplicare, expuse mai sus, și au obținut gradul didactic I „pe baza titlului științific de doctor”. De altfel, modalități similare de acordare a gradului didactic I fuseseră aplicate și anterior Legii nr. 1/2011.

Ministrul Educației Naționale a emis ordinele pentru acordarea acestui grad didactic, în baza cărora cadrelor didactice li s-au acordat drepturile salariale corespunzătoare. În paralel, conform legislației în vigoare (Legea nr. 193/2016 pentru completarea Legii-cadru nr. 284/2010 privind salarizarea unitară a perso-

nalului plătit din fonduri publice⁸, art. 191), acestea au beneficiat de spor de doctorat, astfel:

Art. 191. (1) Personalul care deține titlul științific de doctor, indiferent de data obținerii acestuia, beneficiază de un spor de 15% din salariul de bază/solda funcției de bază/salariul funcției de bază/indemnizația de încadrare, dacă îndeplinește cumulativ următoarele condiții:

a) își desfășoară activitatea în domeniul pentru care posedă titlul științific sau conducătorul instituției apreciază că pregătirea doctorală este utilă compartimentului în care își desfășoară activitatea persoana respectivă;

b) nu a beneficiat de acordarea acestui spor sau nu i-a fost introdus în salariul de bază, potrivit reglementărilor legale anterioare, ca sumă compensatorie.

Este de precizat că această dispoziție este de generală aplicare, iar nu de aplicare doar în domeniul personalului didactic din învățământul preuniversitar, tot astfel cum art. 14 alin. (1) din Legea-cadru nr. 153/2017 se referă la personalul din orice domeniu de activitate, remunerat din fonduri publice, care deține titlul de doctor. Mai este de remarcat similitudinea de formulare între acest text și art. 39 alin. (5) din Legea-cadru nr. 153/2017, în ce privește sintagma „indiferent de data obținerii” titlului științific de doctor (sintagmă asupra căreia vom face precizări).

Odată cu intrarea în vigoare a Legii nr. 153/2017, prin art. 14 alin. (3) s-au stabilit (conform interpretării obligatorii a Înaltei Curți de Casație și Justiție în decizia HP nr. 51/2023, par. 103-106 și 110), următoarele:

a) cadrele didactice care solicită, după intrarea în vigoare a Legii nr. 153/2017, obținerea gradului didactic I „prin echivalare” (ghilimelele noastre) cu titlul științific de doctor, nu mai primesc indemnizația pentru titlul științific de doctor;

b) toate cadrele didactice care au obținut anterior Legii nr. 153/2017 gradul didactic I pe baza titlului științific de doctor, indiferent de actele normative în baza cărora l-au obținut, nu mai pot primi, de la data intrării în vigoare a acestei legi, decât unul din drepturile salariale aferente, respectiv, fie sporul de doctorat, fie salariul corespunzător gradului didactic I, trebuind să opteze pentru unul dintre acestea.

Argumentarea aspectelor de neconstituționalitate în raport de dispozițiile prezentate în preambul:

Mai întâi, se impune o scurtă analiză a incidenței art. 39 alin. (5) din Legea nr. 153/2017 asupra art. 14 alin. (3) din aceeași lege, dat fiind că interpretarea împreună a acestor texte a condus, în opinia noastră, la înțelegerea greșită a intenției originare a legiuitorului.

⁸ Legea-cadru nr. 284/2010 privind salarizarea unitară a personalului plătit din fonduri publice, M. Of. nr. 877 din 28 decembrie 2010.

Conform art. 39 alin. (5) din Lege, *„Sporul pentru titlul științific de doctor, acordat ca sumă compensatorie sau ca spor la salariul de bază, solda de funcție/salariul de funcție, indemnizația de încadrare, după caz, de la data aplicării prevederilor prezentei legi nu se mai acordă, personalul care deține titlul științific de doctor, indiferent de data obținerii acestuia, beneficiind de prevederile art. 14”*.

Așadar, în esență, acest text stabilește că, de la data intrării în vigoare a legii, toți salariații publici din România deținători ai unei diplome de doctor vor primi sporul de doctorat numai conform prevederilor art. 14. Art. 39 clarifică pentru viitor doar quantumul sporului pentru doctorat, iar sintagma „indiferent de data obținerii (titlului științific)” se referă la toți acești deținători ai titlului științific, indiferent de domeniul în care activează, neavând nicio legătură directă cu art. 14 alin. (3), care se referă specific numai la o anumită categorie de cadre didactice.

Nu se poate transfera sintagma „indiferent de data obținerii”, din art. 39 alin. (5) în art. 14 alin. (3), pentru a interpreta acest din urmă text. Art. 39 alin. (5) stabilește că, indiferent de data obținerii titlului de doctor, toți salariații vor primi o indemnizație fixă de 50% din venitul minim pe economie; acest text nu stabilește că, indiferent de data obținerii titlului de doctor, toate cadrele didactice de predare având gradul didactic I nu vor mai primi indemnizația de doctor sau, în orice caz, vor trebui să opteze fie în favoarea acestuia, fie în favoarea salariului pentru gradul didactic I. Sensul art. 39 alin. (5) este similar cu cel al art. 191 alin. (1) din Legea-cadru nr. 284/2010 privind salarizarea unitară a personalului plătit din fonduri publice, ambele neavând alt scop decât acela de a uniformiza la nivelul tuturor salariaților publici, pentru viitor, modul de remunerare a competențelor acestora dovedite prin titlul științific de doctor.

Altfel spus, art. 39 alin. (5) nu face altceva decât să sublinieze, în materia indemnizației pentru titlul de doctor, principiul expus în preambulul legii - art. 1 alin. (3), conform căruia: *„Începând cu data intrării în vigoare a prezentei legi, drepturile salariale ale personalului prevăzut la alin. (1) sunt și rămân, în mod exclusiv, cele prevăzute în prezenta lege”*.

Lipsa previzibilității și clarității legii (înțeleasă conform interpretării obligatorii a ÎCCJ):

Conform jurisprudenței Curții Constituționale, în conceptul de „lege”, înțeles în cadrul art. 1 alin. (5) din Constituție, intră intrinsec condițiile de previzibilitate și claritate a legii. Previzibilitatea și claritatea sunt încălcate dacă, pe baza criteriilor de interpretare legale sau general recunoscute de doctrină și jurisprudență, se ajunge la altă interpretare decât cea avută în vedere de legiuitor, se ajunge la texte cu duble înțelesuri, se ajunge la contradicții în text sau cu alte acte normative, ori se ajunge la consecințe inadmisibile.

Criticile cu privire la lipsa previzibilității și a clarității art. 14 alin. (3) din Legea nr. 153/2017 sunt următoarele:

a) Cuvintele folosite în textul criticat la timpul prezent „solicită și obține”, constatăm că se referă și la trecut (*au solicitat și au obținut*), deși în tot cuprinsul legii, ori de câte ori este folosit un verb la timpul prezent, are semnificația că textul respectiv se referă numai la acțiuni viitoare, începând cu data intrării în vigoare a legii; această constatare are în vedere faptul că Înalta Curte a stabilit că textul se aplică și cadrelor didactice care au solicitat și obținut, anterior Legii nr. 153/2017, acordarea gradului didactic I pe baza titlului de doctor.

Astfel fiind, sunt încălcate regulile redactării actelor normative, prevăzute de Legea nr. 24/2000⁹, astfel: *Art. 36.(1) Actele normative trebuie redactate într-un limbaj și stil juridic specific normativ, concis, sobru, clar și precis, care să excludă orice echivoc, cu respectarea strictă a regulilor gramaticale și de ortografie.*

b) O frază aflată în completarea aceluiași text, care, conform art. 47-48 din Legea nr. 24/2000, se referă la aceeași situație normativă, are, în realitate (conform interpretării obligatorii a ÎCCJ) o individualitate proprie, fiind considerată o normă extinsă în raport cu cea pe lângă care este alăturată.

Astfel, se argumentează în decizia nr. 51/2023 a ÎCCJ că teza a II-a a art. 14 alin. (3) trebuie înțeleasă a fi independentă de teza I, deși este în continuarea firească a acesteia, și că sintagma „*cadrele didactice optează pentru indemnizația pentru titlul științific de doctor sau pentru echivalarea cu gradul didactic I*” se referă atât la cadrele didactice indicate de teza I (cele care solicită și obțin drepturi ulterior Legii 153/2017, cât și la cele care au obținut anterior, în orice temei legal, drepturi similare.

Or, art. 48 alin. (2) din Legea nr. 24/2000 stabilește regula că: „(2) *Alineatul, ca subdiviziune a articolului, este constituit, de regulă, dintr-o singură propoziție sau frază, prin care se reglementează o ipoteză juridică specifică ansamblului articolului; dacă dispoziția nu poate fi exprimată într-o singură propoziție sau frază, se pot adăuga noi propoziții sau fraze, separate prin punct și virgulă*”.

Așadar, conform acestui text, care indică implicit și modul de interpretare a unui alineat cu mai multe propoziții sau fraze, toate aceste propoziții sau fraze ale alineatului se referă la o singură ipoteză juridică, iar nu la mai multe. Ca atare, o singură și aceeași ipoteză juridică ar trebui să fie reglementată atât de teza I, cât și de teza a II-a a art. 14 alin. (3). În schimb, pare (în interpretarea obligatorie) că legea a reglementat în același alineat două ipoteze juridice, ceea ce-l face imprevizibil pentru orice jurist care interpretează textul pe baza regulilor obligatorii de interpretare.

c) Referirea precisă la Ordinul nr. 5561/2011 se consideră a fi făcută cu privire și la ordinele anterioare care au reglementat aceeași situație juridică; astfel fiind, o excepție care prevede limitarea unui drept [art. 14 alin. (3)] este acreditată a avea o interpretată extensivă, în sensul de a se referi și la situații nereglementate expres de

⁹ Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, republicată în M. Of. nr. 260 din 21 aprilie 2010.

acel text, ceea ce constituie o adăugare la lege, contrar principiului respectării legii, contrar principiului separației puterilor în stat, contrar regulii universale conform căreia excepțiile sunt de strictă interpretare. Astfel, prin extinderea înțelesului prevederii ce se referă strict la Ordinul 5561/2011, cum că această prevedere se referă, de fapt, la orice ordin anterior celui vizat, ce are un conținut similar, legea devine neclară și imprevizibilă pentru orice profesionist care ar dori să o interpreteze prin aplicarea regulilor cunoscute de interpretare.

Este de menționat că alin. (3) al art. 14 derogă de la alin. (1), și în același timp stabilește o limitare a unor drepturi în raport cu cele recunoscute la alin. (1), prin urmare, întrunește condițiile de a fi o excepție de la regulă, și, în același timp, de a fi o excepție care afectează drepturi. Or, o astfel de excepție trebuie strict interpretată, cât mai în beneficiul persoanelor ce ar putea fi afectate de limitare, iar nu extensiv, prin includerea și a altor persoane în această limitare.

d) Textul utilizează două noțiuni distincte referindu-se la aceeași categorie de personal didactic, ceea ce contravine art. 37 din Legea nr. 24/2000 (*În limbajul normativ aceleași noțiuni se exprimă numai prin aceiași termeni*). Astfel, teza I se referă la „personalul didactic de predare”, în timp ce teza a II-a se referă la „cadrele didactice”, care este o noțiune mai largă. Diferența de termeni folosiți conduce la confuzie asupra sferei personalului didactic la care se referă.

e) Art. 14 alin. (3) folosește expresia „prin echivalare”, expresie care nu este regăsită în normele la care se face trimitere explicită sau implicită (art. 242 din Legea nr.1/2011, respectiv, art. 42-44 din Ordinul nr. 5561/2011, acestea utilizând sintagma „pe baza titlului științific de doctor”).

Utilizând expresia „prin echivalare”, art. 14 alin. (3) induce ideea greșită că obținerea gradului didactic I cu luarea în considerare a diplomei științifice de doctor reprezintă o echivalare a gradului științific de doctor cu gradul didactic I. Expresia „prin echivalare” este utilizată într-un alt sens decât cel obișnuit al limbii române, fără a se explicita/defini sensul diferit al acesteia, contrar art. 25 din Legea nr. 24/2000 (*Art. 25. - În cadrul soluțiilor legislative preconizate trebuie să se realizeze o configurare explicită a conceptelor și noțiunilor folosite în noua reglementare, care au un alt înțeles decât cel comun, pentru a se asigura astfel înțelegerea lor corectă și a se evita interpretările greșite*).

Înțelesul comun al termenului „echivalare”, conform DEX¹⁰, este „recunoașterea valabilității unor studii, examene sau diplome obținute în cadrul unei școli de orice tip sau în străinătate”, iar termenul „echivalent” este definit în sensul că „(ceva) are aceeași valoare, același efect, aceeași semnificație sau același sens cu altceva” sau „marfă care, având înglobată în ea aceeași cantitate de muncă socială cu o altă marfă, servește la exprimarea valorii acesteia din urmă”. Spre exemplu, Legea-cadru nr. 153/2017 se referă la „echivalare” în sensul propriu al acestui

¹⁰ Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan”, Dicționarul explicativ al limbii române, ediția a II-a, Ed. Univers enciclopedic, București, 1998, p. 328.

termen, în art. 41: *Echivalarea unor studii. Salarizarea absolvenților ciclului I și/sau II (Bologna) se face la nivelul absolvenților cu studii superioare de lungă durată (S), potrivit art. 18 alin. (1) și (3) din Legea nr. 288/2004 privind organizarea studiilor universitare, cu modificările și completările ulterioare. Tot astfel, art. 32 din aceeași lege se referă la un alt caz de echivalare în sensul propriu al noțiunii, stipulând că „(1) Ocuparea unui post vacant în sistemul bugetar se poate face și prin transfer, dacă se realizează de pe un post din sistemul bugetar, similar sau echivalent”.*

Contrar acestui înțeles comun, se poate constata că art. 242 alin. (7) din Legea nr. 1/2011 și art. 42-44 din Ordinul nr. 5561/2011 nu au ca obiect de reglementare recunoașterea valabilității titlului științific de doctor, nici a valabilității examenelor susținute pentru obținerea acestui titlu, iar gradul didactic I nu se acordă pur și simplu pe baza singurei condiții de a avea titlul de doctor. De asemenea, cât timp pentru obținerea gradului didactic I se stabilesc cerințe suplimentare, care pot fi îndeplinite sau neîndeplinite, nu se poate pune semnul echivalenței între titlul științific de doctor și gradul didactic I.

Cu toate acestea, folosind expresia „prin echivalare”, legea a indus opinia greșită că datorită acestei echivalări, nu se justifică remunerația pentru ambele calificări, deoarece s-ar remunera dublu același lucru. Prin aceasta, legea devine neclară sub aspectul interpretării.

f) Legea nr. 153/2017, ținând cont de efectul art. 14 alin. (3), nu este previzibilă în legătură cu posibilitatea și modul în care un cadru didactic ce a pierdut dreptul la indemnizația pentru titlul de doctor ar putea să o obțină în viitor, ori, cu posibilitatea și modul în care un cadru didactic ce a obținut gradul didactic I anterior legii, pe baza diplomei de doctor, mai poate obține din nou drepturile salariale aferente acestui grad didactic, în situația în care ar opta (legea o permite) pentru acordarea indemnizației de doctorat.

Astfel, personalul didactic de predare într-o anumită specialitate, care deținea titlul de doctor în acea specialitate și pierde dreptul la indemnizație pentru că anterior legii a obținut gradul didactic I „prin echivalare”, rămâne în imposibilitate perpetuă de a-și mai valorifica vreodată dreptul la indemnizația pentru titlul de doctor. Legea nu prevede niciun remediu în acest sens. Însă, pe de altă parte, se afirmă, ca principiu, dreptul la tratament egal în muncă, inclusiv în privința salarizării. Așa fiind, nu se poate stabili, pe baza legii, cum ar putea cadrul didactic respectiv să reobțină dreptul la indemnizația de doctorat, în condițiile în care nu poate face un nou doctorat în aceeași specializare, ori, dacă face un doctorat în altă specializare, nu-l poate valorifica la locul său specific de muncă, ori, dacă trebuie să găsească un alt loc de muncă cu altă specializare pentru a-și valorifica noul titlu de doctor, se încalcă alte principii privind libertatea alegerii locului de muncă.

g) Legea nu este previzibilă în legătură cu soluția ce trebuie aplicată în situația în care personalul didactic vizat de art. 14 alin. (3) teza a II-a refuză să opteze pentru unul sau altul dintre beneficiile salariale; în acest sens, legea nu prevede

eventuala sancțiune/măsură de orice natură care poate fi aplicată pentru reglementarea situației, în funcție de care salariatul să-și regleze comportamentul/opțiunea.

h) Art. 14 alin. (3) teza a II-a din Legea-cadru a salarizării unitare, astfel cum are sensul interpretat de ÎCCJ, intră în contradicție cu art. 242 alin. (7) din Legea nr. 1/2001, precum și cu art. 38 alin. (1) din Legea nr. 53/2003 - Codul Muncii¹¹.

Această contradicție între norme legale contravine și art. 13 din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru adoptarea actelor normative (Art. 13. „Actul normativ trebuie să se integreze organic în sistemul de legislație, scop în care: a) proiectul de act normativ trebuie corelat cu prevederile actelor normative de nivel superior sau de același nivel, cu care se află în conexiune”).

Contradicția cu art. 242 alin. (7) din Legea nr. 1/2011 constă în aceea că acest din urmă text instituie egalitatea de tratament juridic între toate cadrele didactice care au gradul I, în timp ce art. 14 alin. (3) instituie o inegalitate de tratament juridic în funcție de modul - echivalent egal și legal - în care a fost obținut gradul I;

Contradicția cu art. 38 din Codul Muncii constă în aceea că acest din urmă text interzice renunțarea la un drept salarial, în timp ce art. 14 alin. (3) teza a II-a obligă salariatul să renunțe la un drept salarial.

Necorelarea diferitelor dispoziții legale duce la imprevizibilitatea și la neclariitatea legii. Cu atât mai mult se naște acest efect, cu cât art. 14 alin. (3) vine în contradicție și cu reglementări internaționale sau ale Uniunii Europene obligatorii pentru România. Prin aceasta sunt înfrânte și prevederile art. 20 din Constituție, precitate.

În concluzie, ca urmare a tuturor acestor contradicții între regulile de interpretare a actelor normative, unanim recunoscute de doctrina și legislația română, și cele ce rezultă în concret din analiza art. 14 alin. (3) din Legea nr. 153/2017 (unele stabilite obligatoriu de ÎCCJ), acest din urmă text nu este clar și nici previzibil pentru viitor.

Încălcarea prevederilor art. 1 alin. (3) din Constituție, privind statul de drept și privind garantarea dreptății ca valoare supremă

Noțiunea „stat de drept” include respectarea principiului securității raporturilor juridice și al încrederii legitime. Această noțiune indică, între altele, faptul că legile în vigoare ale României trebuie respectate chiar și de către autorități, inclusiv de către Parlament; de asemenea, semnifică faptul că, dacă legislația României, ca expresie a contractului social între stat și societate, a fost respectată de destinatarii indivizi ai societății, atunci ea trebuie respectată și de către stat, căruia nu i se permite în mod discreționar să modifice conținutul drepturilor ce au fost câștigate în chiar modalitatea pe care a impus-o el, Statul.

¹¹ Legea nr. 53 din 24 ianuarie 2003 (Codul Muncii), M. Of. nr. 72 din 5 februarie 2003.

Separat de previzibilitatea pentru viitor a art. 14 alin. (3) din Legea nr. 153/2017, acest text încalcă și principiul securității raporturilor juridice, precum și pe cel al încrederii legitime a destinatarilor legislației României în unitatea principiilor acestei legislații, în respectarea drepturilor constituite în baza unei legi, și în egalitatea de tratament juridic. Acest principiu are în vedere conformitatea normei criticate [art. 14 alin. (3)] cu principiile și sensul legislației anterioare, și cu așteptările cetățeanului pentru viitor, așteptări bazate pe aceste principii/sens al legislației, așadar, se raportează la trecut, fără ca acest lucru să implice retroactivitatea legii noi.

De asemenea, nerespectarea acestui principiu încalcă prevederile Tratatului constitutiv al Uniunii Europene, astfel cum sunt interpretate în jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene, din care cităm exemplificativ:

CJUE, Hotărârea din 12 iulie 1957, Algera contra Adunarea comună a CECO: *„Principiul încrederii legitime are prioritate asupra interesului instituțiilor publice de a reveni asupra propriilor decizii”*; *„[...] în acest caz, din moment ce dreptul individual este legitim, necesitatea de a păstra încrederea în stabilitatea situației astfel create prevalează asupra intereselor unei administrații care dorește să își inverseze decizia”*. Prin decizia menționată, Curtea a recomandat statelor membre să nu revoce actele administrative care au conferit drepturi subiective persoanelor interesate, pentru a ocroti încrederea acestora în stabilitatea drepturilor dobândite.

CJUE, Hotărârea din 15 decembrie 1987, Irlanda/Comisia, pct. 18: *„Legislația comunitară trebuie să fie certă și aplicarea acesteia să fie previzibilă pentru persoanele cărora le este adresată. Această cerință de certitudine juridică trebuie să fie respectată cu atât mai strict în cazul normelor care pot genera consecințe financiare, astfel încât persoanele vizate să cunoască cu exactitate întinderea obligațiilor impuse asupra lor”*.

CJUE, Hotărârea din 21 iunie 1988, Italia/Comisia, pct. 12: *„Principiul securității juridice impune ca în domeniile acoperite de dreptul comunitar, normele juridice ale statelor membre să fie formulate într-o manieră neechivocă care, pe de o parte, să permită persoanelor ce fac obiectul acestora să își cunoască drepturile și obligațiile în mod clar și precis, iar pe de altă parte, să ofere instanțelor naționale posibilitatea de a asigura respectarea acestora”*.

CJUE, Hotărârea din 13 martie 1990, Franța/Comisia: *„Certitudinea și previzibilitatea unei reglementări comunitare constituie un imperativ care se impune cu o rigoare particulară mai ales atunci când o astfel de reglementare este susceptibilă de a produce efecte financiare”*.

Or, principiile expuse de Curtea de Justiție a Uniunii Europene cu privire la securitatea juridică și încrederea legitimă în actele Uniunii trebuie aplicate similar și în privința legilor interne ale României în raport cu cetățenii români.

„În România, dreptatea este garantată”: Dreptatea, ca noțiune filosofică - iar art. 1 al Constituției folosește acest cuvânt în această accepțiune cuprinzătoare - poate lua diverse forme concrete, după cum este vorba, între altele, despre dreptate în sensul legii penale sau despre dreptatea socială, care presupune, spre exemplu,

egalitate de tratament în dreptul muncii - la muncă egală, salariu egal; la calificare egală, condiții egale, etc.

Securitatea raporturilor juridice și încrederea legitimă a personalului didactic de predare în raționalitatea și corectitudinea legislației României au fost încălcate, în opinia noastră, prin edictarea și prin sensul obligatoriu al art. 14 alin. (3) din Legea nr. 153/2017, astfel cum urmează:

- prin art. 242 alin. (7) din Legea nr. 1/2001 legiuitorul a instituit o procedură specifică de obținere a gradului didactic I pe baza titlului de doctor; la data la care personalul didactic a aplicat aceste dispoziții, și ținând cont de întreaga legislație unitară, din 1969 la zi, care a stabilit regula conform căreia personalul didactic poate obține gradul didactic I pe baza titlului științific de doctor, acest personal didactic nu a putut prevedea că, ulterior, statul va introduce o normă prin care să-l lipsească perpetuu de indemnizația pentru titlul de doctor, tocmai cu justificarea că acest lucru este datorat faptului că personalul didactic a urmat procedura pe care el, Statul, a impus-o prin lege. Astfel, personalul didactic aflat în situația prevăzută la art. 14 alin. (3) nu și-a putut adapta comportamentul la o astfel de situație (lucru pe care îl putea face, dacă știa ce va urma) prin participarea la procedura de drept comun privind obținerea gradului didactic I, ceea ce i-ar fi permis să beneficieze și de remunerația aferentă acestuia, și de indemnizația pentru titlul științific de doctor.

- prin art. 38 din Codul Muncii, legiuitorul a transpus principiul internațional referitor la interdicția posibilității salariatului de a renunța la drepturile sale câștigate; pe baza acestei prevederi, personalul didactic a avut încrederea legitimă că niciodată nu va fi edictată o prevedere care să-l oblige să renunțe la un drept salarial câștigat, la un drept care este recunoscut tuturor celorlalți salariați publici aflați în aceeași situație;

- ca urmare a prevederilor constituționale și legale, personalul didactic a avut încrederea legitimă că statul nu va institui reguli ce-l vor discrimina fără temeii în raport cu alte categorii de salariați plătiți din fondurile publice, care se află în aceeași situație juridică.

Or, câtă vreme astfel de prevederi neașteptate au fost edictate, iar ele pun în situații defavorabile anumite categorii de salariați, se ajunge la concluzia că nu a fost garantată dreptatea socială.

Încălcarea prevederilor art. 15 alin. (1) din Constituție privind respectarea drepturilor consacrate prin (...) alte legi

Prin art. 242 din Legea nr. 1/2011, personalului didactic de predare având titlul de doctor i s-a stabilit dreptul definitiv pentru viitor de a beneficia de gradul didactic I pe baza titlului științific de doctor (dacă promovează examenul); totodată, acest drept (obținut) îl include pe cel de a beneficia de toate drepturile salariale aferente, la egalitate cu celelalte cadre didactice având gradul didactic I,

indiferent de procedura urmată pentru obținerea acestuia, fără nicio limitare sau condiționalitate.

În cuprinsul deciziei Curții Constituționale, nr. 97/2023 și a deciziei ÎCCJ nr. 51/2023 se avansează afirmația că salarizarea pentru gradul didactic I obținut pe baza titlului de doctor, concomitent cu acordarea indemnizației pentru titlul de doctor, ar reprezenta o dublă bonificație pentru aceeași calificare. În cele ce urmează vom combate această afirmație, în sensul că titlul științific de doctor nu semnifică obținerea aceleiași calificări ca și cea de grad didactic I, și nici viceversa.

Argumentul 1: Conform art. 117 din Legea nr. 1/2011, *„Misiunea învățământului superior este de a genera și de a transfera cunoaștere către societate prin:*

a) formare inițială și continuă la nivel universitar, în scopul dezvoltării personale, al inserției profesionale a individului și a satisfacerii nevoii de competență a mediului socioeconomic;

b) cercetare științifică, dezvoltare, inovare și transfer tehnologic, prin creație individuală și colectivă, în domeniul științelor, al științelor ingineresti, al artelor, al literelor, prin asigurarea performanțelor și dezvoltării fizice și sportive, precum și valorificarea și diseminarea rezultatelor acestora”.

Prin urmare, absolvirea cursurilor universitare de doctorat creează un drept, recunoscut de stat, la o indemnizație stimulatorie, datorită beneficiilor științifice pe care societatea le obține de la cei care urmează această formă de specializare și o valorifică/diseminează în cadrul activității lor.

În schimb, conform art. 25 din Ordinul ministrului Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului, nr. 5561/2011, *„(1) Acordarea gradului didactic I semnifică dobândirea de către cadrul didactic a unui nivel înalt de maturitate profesională și expertiză, care îl recomandă ca pe un furnizor de bune practici în mediul educațional școlar”.*

Prin urmare, gradul didactic I confirmă capacitatea cadrului didactic de a avea, cu prioritate, abilități didactice și pedagogice (bune practici) de nivel superior.

Este diferență între a avea cunoștințe științifice de specialitate (conținutul disciplinei predate) și a avea însușiri și abilități didactice și pedagogice care să conducă la învățarea materiei de către elevi. În această a doua situație, cunoștințele de specialitate sunt evidențiate într-un plan secund.

Așadar, beneficiile obținute de societate prin valorificarea cunoștințelor specifice celor de doctor în drept nu sunt identice cu cele obținute de societate prin prestarea activității didactice de predare la nivelul gradului I didactic. Astfel, nu se poate afirma că sfera cunoștințelor aferente celor două titluri este identică, și că, deci, nu s-ar justifica două remunerații distincte pentru că este vorba despre aceeași prestație. Dacă avem în vedere că există posibilitatea ca un cadru didactic să obțină gradul didactic I în procedura comună, și totodată să aibă sau să obțină titlul științific de doctor, și astfel să beneficieze de ambele remunerații, putem concluziona că fiecare remunerație se acordă pentru altceva, pentru că, dacă s-ar fi acordat pentru același lucru, nu era posibilă dubla remunerație în nicio situație.

Argumentul 2: Se confundă acordarea gradului didactic I (ca drept salarial substanțial) cu procedura obținerii gradului didactic I (ca drept administrativ procedural).

Gradul didactic I a fost recunoscut prin ordinele (individuale) ale ministrului educației, iar pe baza acestora s-au stabilit, pentru viitor, drepturile salariale corespunzătoare. Salariul corespunzător gradului didactic I se acordă lunar ca urmare a competențelor de acest nivel pe care cadrele didactice le dețin, și ca urmare a activității de predare efectuate, iar nu ca urmare a faptului că au obținut gradul științific de doctor.

Gradul științific de doctor a constituit doar *o probă parțială* în procesul de evaluare, probă referitoare la prezumția relativă a îndeplinirii unor calități profesionale pentru obținerea gradului profesional I.

În plus față de diploma de doctor, pentru obținerea gradului didactic I s-a evidențiat mai sus că trebuie îndeplinite condițiile obținerii definitivatului în învățământ, a activității minime de predare la catedră în specialitate, precum și a calităților didactice și pedagogice, prin inspecțiile prevăzute în Ordinul nr. 5561/2011, toate acestea fiind competențe ce nu au legătură cu cele confirmate prin diploma de doctor.

Afirmația că gradul didactic I a fost echivalat cu titlul de doctor, echivalare în sensul propriu al cuvântului, este similară, spre exemplu, cu aceea că funcția de profesor universitar a fost echivalată cu titlul științific de doctor deoarece a fost obținută pe baza acestuia, ceea ce este absurd.

Argumentul 3: Se pornește de la prezumția/premisa greșită că acordarea gradului didactic I pe baza titlului de doctor reprezintă un beneficiu acordat cadrului didactic respectiv.

Există, însă, principiul potrivit căruia întreaga legiferare în materia administrației publice, inclusiv în materia ocupării funcțiilor publice, urmărește interesul public, iar nu un interes privat, spre exemplu, al cadrelor didactice care au obținut titlul de doctor.

Așadar, atunci când legiuitorul a reglementat procedura de obținere a gradului didactic I pe baza titlului de doctor, a urmărit satisfacerea unui interes public, iar nu a unui interes privat al persoanelor ce puteau urma această reglementare.

Interesul public, prin reglementarea dispozițiilor art. 242 alin. (7) din Legea nr. 1/2011 (și, anterior, a altor dispoziții similare), a fost și este acela de a se reduce efortul bugetar suplimentar, și munca suplimentară inutile, reprezentate de activitatea membrilor comisiilor care efectuează inspecțiile periodice, care participă la examene, la colocviile susținute de candidați etc. (toate activitățile pe parcursul mai multor ani prevăzute de Ordinul nr. 5561/2011 privind parcurgerea procedurii de drept comun pentru obținerea gradului didactic I¹²), eforturi reprezentate,

¹² A se vedea, în acest sens, conținutul Ordinului nr. 5561/2011.

de asemenea, de activitatea de pregătire a candidaților pentru susținerea examenelor respective, reprezentate de remunerarea membrilor comisiilor etc., toate acestea în condițiile în care calitățile științifice ale candidaților, care ar fi fost dovedite prin parcurgerea procedurii de drept comun, erau deja dovedite (parțial) prin absolvirea școlii doctorale, prin redactarea și susținerea cu succes a unei lucrări de cercetare științifică de nivelul doctoratului.

Aprecierea acestei echivalențe între cunoștințele științifice dovedite prin școala doctorală și o parte din cunoștințele dovedite prin susținerea examenelor și inspecțiilor de grad II și grad I didactic în învățământ, a unei lucrări de specialitate etc., precum și interesul public al echivalării, constituie atributul exclusiv al legiuitorului, exercitat în urma activităților de fundamentare socială a actului normativ, astfel cum prevăd dispozițiile art. 6, art. 7 și art. 20 din Legea nr. 24/2000 [Art. 20. - (1) *Elaborarea proiectelor de acte normative trebuie precedată, în funcție de importanța și complexitatea acestora, de o activitate de documentare și analiză științifică, pentru cunoașterea temeinică a realităților economico-sociale care urmează să fie reglementate*].

Nu se poate prezuma legal, de nicio autoritate, că nu ar fi existat o astfel de documentare și că, deci, reglementarea este greșită din punct de vedere economico-social; organele de jurisdicție, precum Înalta Curte de Casație și Justiție, nu pot avea atribuția de a se substitui Parlamentului în astfel de aprecieri, mai ales că nu dispun de instrumentele necesare pentru documentarea realităților social-economice, fără a mai vorbi despre impedimentul arogării atribuțiilor puterii legiuitoare.

În același timp, prin art. 242 alin. (7) din Legea nr. 1/2011, legiuitorul instituie o procedură de obținere a gradului didactic I care are aceeași validitate și aceeași putere doveditoare ca și cea de drept comun. Cu alte cuvinte, prezumă legal și absolut faptul că personalul didactic ce a obținut gradul I în baza diplomei de doctor are aceleași competențe științifice și didactice ca și personalul ce a obținut gradul didactic I prin procedura de drept comun.

Astfel, ambele categorii de personal didactic trebuie să beneficieze de aceleași drepturi salariale, deoarece dovedesc, și depun, o muncă de calitate egală. Pentru obținerea gradului didactic I se emite un ordin al ministrului de resort cu același conținut și cu aceleași efecte, indiferent de modul de obținere a gradului didactic.

Dacă s-ar interpreta procedura prevăzută la art. 242 alin. (7) din Legea nr. 1/2011 ca fiind o prevedere în favoarea „beneficiarilor” acestui text, iar nu o prevedere în interes public, ar însemna că dispoziția respectivă instituie o discriminare pozitivă pentru cei care obțin gradul didactic pe baza titlului de doctor, în sensul că obțin acest grad fără să facă dovada calităților profesionale și didactice corespunzătoare. O astfel de interpretare nu este admisibilă deoarece ar însemna că legea contravine principiului constituțional, dar și internațional, al nediscriminării, ceea ce nu se poate prezuma, și nici nu s-a dovedit/stabilit vreodată. Nu

se poate prezuma, pentru că prezumția operabilă este aceea că toate legile în vigoare sunt în acord cu principiile constituționale și cu cele internaționale rezultate din convențiile/tratatele la care România este parte. Nu s-a dovedit, deoarece art. 242 alin. (7) din Legea nr. 1/2011 nu a fost declarat neconstituțional sub acest aspect.

Discriminarea, ca efect al aplicării prevederilor art. 14 alin. (3) din Legea-cadru nr. 153/2017

În cele ce urmează, vom expune efectele discriminatoare ale textului în raport de mai multe ipoteze-premisă.

a) *O discriminare se evaluează în raport de egalitatea de situație juridică, de regula care se aplică majorității și de derogarea nejustificată de la aceasta pentru o persoană sau categorie de persoane.*

Regula în materia acordării indemnizației pentru titlul științific de doctor este cea prevăzută în art. 14 alin. (1) din Legea nr. 153/2017, care prevede că orice salariat public ce deține titlul de doctor și își desfășoară munca în domeniul acoperit de acest titlu, are dreptul la o indemnizație suplimentară.

Prin urmare, în raport de această regulă trebuie stabilit dacă personalul didactic de predare indicat în același text, la alin. (3), este sau nu discriminat prin faptul că este exceptat de la acordarea acestei indemnizații, contrar regulii de la alin. (1). Este greșit, în opinia noastră, a se compara situația a două categorii similare de persoane discriminate, pentru a concluziona că *între ele!* nu există discriminare, astfel cum se reține în par. 31 din Decizia nr. 97/2023 a Curții Constituționale: *(...dispozițiile criticate se aplică tuturor persoanelor aflate în aceeași situație juridică, respectiv tuturor celor care au dobândit gradul didactic I prin echivalarea cu titlul științific de doctor, indiferent de data la care au dobândit titlul.)*. Trebuie precizat, însă, că instanța de contencios constituțional a analizat situația în funcție de criticile formulate, care se refereau doar la comparația între categoriile de cadre didactice.

Este, desigur, corectă aserțiunea Curții Constituționale (par. 25), conform căreia:

„(...)sporurile, premiile și alte stimulente acordate demnitarilor și altor salariați prin acte normative reprezintă drepturi salariale suplimentare, iar nu drepturi fundamentale, consacrate și garantate de Constituție. Diferențierea indemnizațiilor și a salariilor de bază pentru demnitari și alți salariați din sectorul bugetar este opțiunea liberă a legiuitorului, ținând seama de importanța și complexitatea diferitelor funcții. Legiuitorul este în drept, totodată, să instituie anumite sporuri la indemnizațiile și salariile de bază, premii periodice și alte stimulente, pe care le poate diferenția în funcție de categoriile de personal cărora li se acordă, le poate modifica în diferite perioade, le poate suspenda sau chiar anula”.

Ceea ce se omite însă din această analiză este că, dacă legiuitorul decide să diferențieze, să modifice, să anuleze diferite drepturi suplimentare, trebuie să o facă respectând principiul nediscriminării; așadar, legiuitorul nu este în drept să anuleze un drept salarial suplimentar **doar** unei categorii de personal, pe un

criteriu nerelevant, în raport cu alte categorii de personal ce se află în situație identică/similară. Prin urmare, problema nu este aceea că legiuitorul nu ar putea să înlăture indemnizația de doctorat personalului didactic de predare. Problema este dacă legiuitorul ar putea înlătura această indemnizație doar acestei (semi)categorii de personal bugetar.

b) Discriminarea în raport de întregul personal bugetar care deține titlul de doctor:

Criteriul esențial pe baza căruia se acordă indemnizația de doctorat este însăși obținerea acestui titlu științific. Motivul pentru care se acordă este unul de interes social, iar nu unul de interes particular: stimularea cercetării științifice, recunoașterea plusului de valoare adus constant societății, valorificarea și diseminarea rezultatelor cercetării științifice, pe parcursul activității, de cel ce a obținut gradul științific (art. 117 din Legea nr. 1/2011). Din acest punct de vedere, al rațiunii pentru care se acordă indemnizația de doctorat, nu găsim nicio diferență relevantă între personalul didactic de predare cu titlu de doctor, ce a obținut gradul didactic I pe baza acestuia, și orice alt salariat bugetar ce deține titlul de doctor; și unii, și alții, sunt prezumați că satisfac interesul public al plusului de valoare adus societății; de altfel, această rațiune rezultă logic și din aceea că beneficiază de indemnizație doar salariații care lucrează în domeniul studiilor de doctorat, întrucât doar aceștia se prezumă că pot aduce un plus de valoare real în activitatea socială de ansamblu, iar nu și cei care profesază în alte domenii, în care nu au o astfel de oportunitate.

Un argument legislativ relevant în acest sens îl constituie și art. 191 alin. (1) din Legea nr. 284/2010 astfel cum a fost modificată prin Legea nr.193/2016, care prevede că „*personalul care deține titlul științific de doctor beneficiază de un spor (...) dacă (...) își desfășoară activitatea în domeniul pentru care posedă titlul științific sau conducătorul instituției apreciază că pregătirea doctorală este utilă compartimentului în care își desfășoară activitatea persoana respectivă*”. Prin urmare, este vorba despre utilitatea doctoratului pentru activitatea instituției publice respective; în același timp, activitatea instituției publice respective este utilă societății. Nu se pune problema nicidecum de o recompensă acordată pur și simplu pentru titlul științific în sine, ci de o indemnizație pentru utilitatea socială pe care o înglobează și doar pe timpul cât este efectivă. Dacă era vorba de o recompensă pentru titlul de doctor în sine, aceasta s-ar fi acordat indiferent dacă titlul științific era sau nu valorificat în cadrul activității zilnice în interes public.

c) Discriminarea în raport de personalul bugetar din alte domenii, care, pe baza titlului de doctor, a obținut și alte beneficii salariale, legiuitorul menținând totuși pentru acesta indemnizația pentru doctorat:

Exemplificativ, unele din categoriile de personal bugetar din alte domenii care beneficiază și de indemnizația de doctorat, dar și de încadrarea pe funcții superioare ca urmare a deținerii titlului de doctor, sunt:

- art. 16 alin. (2) din Legea nr. 360/2002 privind Statutul polițistului¹³: este exceptat de la absolvirea cursului pentru gradul profesional de comisar-șef de poliție, subcomisar de poliție, polițistul care a dobândit titlul științific de doctor (...);

- art. 56 lit. c) din Legea nr. 80/1995 privind statutul cadrelor militare¹⁴: (1) *În timp de pace, pentru înaintarea ofițerilor (...) în activitate în unele grade superioare, pe lângă condițiile prevăzute la art. 54 și 55, se mai cer următoarele: b) să fi absolvit cursuri de capacitate pentru gradul de colonel sau comandor. Admiterea la acest curs se face pe bază de examen. Se exceptează de la această condiție locotenent-coloneii și căpitan-comandorii care dețin titlul de doctor (...);*

- art. 95 alin. (2) din Legea nr. 145/2019 privind statutul polițiștilor de penitenciare¹⁵: Polițistul de penitenciare cu gradul de comisar-șef care a dobândit titlul de doctor în specialitatea funcției sau într-o specialitate înrudită poate obține gradul profesional de chestor de poliție penitenciară fără a mai trebui să promoveze examenul organizat în acest scop.

Se poate observa similitudinea deplină între aceste categorii de personal și personalul didactic, în privința accederii la funcții profesionale superioare pe baza titlului științific de doctor, dar și prin îndeplinirea unor condiții suplimentare. Cu toate acestea, unii pot cumula indemnizația pentru titlul științific de doctor cu beneficiile salariale aferente funcțiilor superioare obținute, în timp ce alții, nu.

d) Discriminarea în raport de personalul didactic care deține titlul de doctor și obține gradul didactic I în procedura de drept comun:

Ambele categorii de personal didactic se află în aceeași situație juridică: fiecare deține gradul științific de doctor și își aduce aportul de plusvaloare științifică în raport de acesta; fiecare obține gradul didactic I și desfășoară o activitate didactico-pedagogică de nivel superior, ambele în folos public, ambele în proporție egală. Cu toate acestea, numai una din categorii beneficiază și de remunerația pentru gradul didactic I, și de indemnizația pentru doctorat.

e) Discriminare în raport de personalul didactic care obține gradul didactic I în procedura de drept comun, iar ulterior obține titlul de doctor: Situația este similară cu cea de la pct. d).

f) Discriminare în raport de o altă categorie de personal didactic.

Art. 14 alin. (3) are formularea „Personalul didactic de predare (...). Or, din reglementările specifice domeniului, rezultă că personalul didactic poate fi de mai multe categorii. În acest sens, art. 88 alin. (2) din Legea nr. 1/2011 prevede: (2) *Personalul didactic este format din personalul didactic de predare, personal didactic auxiliar și personal didactic de conducere, de îndrumare și control.*

¹³ Legea nr. 360 din 6 iunie 2002 privind Statutul polițistului, M. Of. nr. 440 din 24 iunie 2002.

¹⁴ Legea nr. 80 din 11 iunie 1995 privind statutul cadrelor militare, M. Of. nr. 155 din 20 iulie 1995.

¹⁵ Legea nr. 145 din 22 iulie 2019 privind statutul polițiștilor de penitenciare, M. Of. nr. 631 din 30 iulie 2019.

Așadar, dintre aceste trei subcategorii de personal didactic, doar o parte din personalul de predare este exceptat de la acordarea indemnizației pentru titlul de doctor, deși cu toții sunt personal didactic și cu toții dețin (prin ipoteză) titlul de doctor.

Mai mult, se ridică problema situației în care personalul didactic de conducere, de îndrumare și control este în același timp și personal de predare (directorul școlii, inspectorii școlari), fiind cel puțin neclar [neclaritatea art. 14 alin. (3) sub acest aspect] dacă aceștia sunt sau nu exceptați de la indemnizația pentru titlul de doctor, în situația în care au obținut gradul didactic I pe baza titlului științific.

g) *Discriminarea specifică în dreptul muncii:*

Conform art. 41 din Constituția României, în coroborare cu prevederile internaționale în domeniu, se consacră principiul „la muncă egală, salariu egal”.

Așadar, din acest punct de vedere, Constituția nu face nicio deosebire legată de modul în care persoanele și-au obținut, conform legii, anumite calificări care le permit să desfășoare o muncă utilă de nivel superior altora; singura cerință este aceea ca o muncă egală (în conținut, în durată, în calitate) să fie remunerată egal.

Se poate observa că munca personalului didactic de predare ce deține titlul științific de doctor și a obținut gradul didactic I pe baza acestui titlu, este recunoscută ca fiind egală în conținut, în durată și în calitate, cu munca personalului didactic de predare ce deține titlul de doctor și a obținut gradul didactic I prin procedura de drept comun.

Egalitatea respectivă rezultă, în esență, din următoarele:

- art. 242 din Legea nr. 1/2011 recunoaște caracterul echivalent, din punct de vedere al competențelor dovedite, între procedura de drept comun și procedura specifică obținerii gradului pe baza diplomei de doctor;

- ambelor categorii de personal li se recunosc competențe similare, prin emiterea diplomelor de doctor și, respectiv, prin emiterea ordinelor de încadrare cu gradul didactic I.

Așadar, din moment ce unei categorii de personal având grad didactic I și titlul de doctor i se plătesc drepturi salariale pentru ambele calificări, iar altei categorii de personal având gradul didactic I și titlu de doctor i se plătesc drepturi salariale doar pentru una din aceste două calificări, se încalcă principiul „la muncă egală, salariu egal”.

În opinia noastră, este greșită juridic aserțiunea ÎCCJ din cuprinsul Deciziei nr. 51/2023, conform căreia „ 124. Or, eliminarea acordării unui duble bonificații pentru aceeași calificare, respectiv pentru titlul științific de doctor și pentru gradul didactic I, dacă acesta din urmă a fost obținut prin echivalare, reprezintă, fără echivoc, una dintre măsurile avute în vedere de legiuitor circumscrise aceluiași scopuri urmărite prin adoptarea legii-cadru, măsură care nu afectează gradul didactic sau titlul științific, ci limita beneficiului pecuniar a cărei stabilire se află în marja de apreciere a legiuitorului.

Prin această frază, Înalta Curte ne spune că legiuitorul poate anula beneficiile salariale atașate unei anumite calificări, și că acea calificare poate rămâne ca un titlu onorific, fără nicio relevanță în plan salarial, ceea ce este inadmisibil și contrar oricărei rațiuni pentru care sunt instituite calificările și promovările în dreptul muncii.

Nu este de conceput obținerea unei calificări superioare în muncă, dacă aceasta nu este însoțită de beneficii salariale suplimentare, pentru că scopul acestor calificări este tocmai acela de a diferenția categoriile de personal în funcție de calitatea și eficiența muncii depuse, și de a le remunera just (dreptate socială și democratică) în raport de această diferențiere; în domeniul bugetar, calificarea se probează legal doar prin promovarea concursurilor, examenelor sau calificărilor specifice. A nu se confunda probarea unei calificări cu munca efectiv depusă prin utilizarea acelei calificări. Salariul se acordă pentru munca depusă, nu pentru documentul ce atestă calificarea.

Pe baza aserțiunii ÎCCJ, se poate ajunge la concluzia că se poate promova concursul de obținere a gradului de judecător al Înaltei Curți și, în același timp, să nu se beneficieze de drepturile salariale corespunzătoare, cu justificarea că limita acestor drepturi, mergând până la anularea lor, ar fi în marja de apreciere a legiuitorului. Însă, în realitate, marja de apreciere nu poate conduce la anularea beneficiului salarial, deoarece s-ar pierde efectul stimulatив ce constituie motorul profesionalizărilor, și nici nu poate conduce la discriminare salarială.

h) Discriminarea prin raportare la condițiile de ocupare a forței de muncă:

Este interzisă (Convenția nr. 111/1958) orice diferențiere, excludere sau preferință având ca efect suprimarea sau știrbirea egalității de posibilități sau de tratament în materie de ocupare a forței de muncă și exercitare a profesiei.

Potrivit acestei prevederi de nivel internațional asumată de România, diferențierea constând în excluderea acordării fie a indemnizației de doctorat, fie a diferenței de salarizare pentru gradul didactic I, unei părți a personalului didactic de predare în raport cu altă parte a aceluiași personal, conduce la o știrbire a egalității de tratament în materie de ocupare a forței de muncă și exercitare a profesiei (între condițiile de ocupare a forței de muncă aflându-se și condițiile de salarizare).

i) Nerespectarea prevederilor privind nediscriminarea statuate în chiar conținutul Legii nr. 153/2017:

ART. 6. Sistemul de salarizare reglementat prin prezenta lege are la bază următoarele principii:

b) principiul nediscriminării, în sensul eliminării oricăror forme de discriminare și instituirii unui tratament egal cu privire la personalul din sectorul bugetar care prestează aceeași activitate și are aceeași vechime în muncă și în funcție;

c) principiul egalității, prin asigurarea de salarii de bază egale pentru muncă cu valoare egală;

d) principiul importanței sociale a muncii, în sensul că salarizarea personalului din sectorul bugetar se realizează în raport cu responsabilitatea, complexitatea, riscurile activității și nivelul studiilor;

Se poate constata că, prin efectul art. 14 alin. (3), nu se instituie un tratament egal cu privire la întreg personalul didactic care prestează aceeași activitate și are aceeași vechime în muncă și funcție, cât timp se aplică un criteriu neprevăzut de acest text, anume modul și momentul obținerii gradului didactic I, iar acest criteriu duce la remunerație diferită pentru membrii aceleiași categorii de personal didactic ce prestează aceeași activitate și au aceeași vechime în muncă și în funcție;

Se poate constata că nu se respectă principiul egalității prin asigurarea de salarii egale pentru muncă de valoare egală, în condițiile în care personalul didactic de predare având gradul didactic I și titlul științific de doctor, depune o muncă egală, indiferent de modul legal în care a obținut aceste competențe;

Se poate constata, în sfârșit, că nu se respectă principiul recunoașterii importanței sociale a muncii, dat fiind că personalul didactic de predare ce a obținut titlul științific de doctor anterior Legii nr. 153/2017, nu este remunerat conform acestui nivel al studiilor, din cauza unei împrejurări ce nu are legătură cu existența acestui nivel al studiilor.

Încălcarea dreptului de proprietate protejat de Constituție:

Indemnizația pentru titlul științific de doctor, având un caracter patrimonial, reprezintă un drept de proprietate în sensul Constituției României și un bun din cadrul sferei proprietății private, în sensul Convenției Europene a Drepturilor Omului.

Indemnizația pentru titlul științific de doctor nu era, pentru cadrele didactice care au obținut gradul didactic I pe baza titlului de doctor, doar o speranță legitimă, la data intrării în vigoare a Legii-cadru a salarizării, ci constituia un drept câștigat, care, de altfel, s-a și materializat pe o durată de timp.

Acest drept a fost câștigat odată cu reglementarea art. 14 alin. (1) din Legea-cadru a salarizării, și a fost acordat efectiv până în luna mai 2021 inclusiv. Abia după aplicarea Ordinului ministrului educației nr. 3991/2021 se poate considera că a fost pierdut acest drept.

Proprietatea privată a cadrelor didactice asupra acestui drept la indemnizația pentru titlul științific de doctor nu a fost garantată și ocrotită în mod egal de lege, în raport cu alți salariați publici ce au același drept. Nu a fost garantată, pentru că organele oficiale ale statului au stabilit că pot fi lipsiți de acest drept de proprietate, chiar dacă întrunesc condițiile pentru a beneficia de el; nu este ocrotită, pentru că organele administrative de punere în aplicare a legii au pus legea în aplicare în alt mod decât cel constituțional și legal, cu efectul lipsirii cadrelor didactice de dreptul de proprietate respectiv.

De asemenea, în opinia noastră, cadrele didactice aflate în situația analizată au fost lipsite de acest drept de proprietate cu nerespectarea principiilor generale ale dreptului internațional. Între altele, principii generale ale dreptului internațional sunt principiul previzibilității legii, principiul nediscriminării și principiul „la muncă egală, salariu egal”.

Totodată, nu s-a afirmat și nici dovedit existența cauzei de utilitate publică ce poate fi invocată pentru lipsirea de dreptul de proprietate; în expunerea de motive a Legii-cadru nr. 153/2017 sau în alte documente oficiale anterioare adoptării legii nu se justifică în niciun fel motivul exceptării unor cadre didactice de la unul din cele două drepturi, după cum nici Ordinul ministrului Educației nr. 3991/2021 nu conține vreo argumentație asupra acestui aspect.

Aprecierile făcute de Curtea Constituțională și de Înalta Curte de Casație și Justiție asupra rațiunii excluderii dreptului la indemnizația pentru titlul științific de doctor sau pentru optarea între unul din cele două drepturi salariale nu pot substitui justificarea ce trebuia făcută de legiuitor sau de ministrul educației, cu atât mai mult cu cât, în opinia noastră, aceste considerente nu corespund intenției originare a legiuitorului.

Astfel, conform aprecierii acestor organe jurisdicționale, (CCR, decizia nr. 97/2023 par. 24, similar, ÎCCJ, Decizia nr. 51/2023, par. 124), „Începând cu data intrării în vigoare a prevederilor art. 14 și modificarea dispozițiilor art. 39 din Legea-cadru nr. 153/2017, legiuitorul nu a mai permis acordarea unui duble bonificații pentru aceeași calificare, respectiv pentru titlul științific de doctor și pentru gradul didactic I, dacă acesta din urmă a fost obținut prin echivalare, întrucât obținerea gradului I în această modalitate reprezintă un beneficiu în sine, având în vedere avantajele financiare acordate personalului didactic de predare”.

Considerăm că, în realitate, intenția legiuitorului a fost de a menține ambele drepturi ale personalului didactic de predare, câștigate anterior Legii nr. 153/2017, și de a asigura condițiile ca și după intrarea în vigoare a acestei legi personalul didactic să poată beneficia de ambele drepturi, cu condiția de a obține gradul didactic I prin procedura de drept comun.

În acest mod se explică referirea expresă în art. 14 alin. (3) *strict* la Ordinul nr. 5561/2011, iar nu, generic, la procedura de obținere a gradului didactic I în baza titlului științific de doctor, indiferent de baza legală (frază ce se putea concepe cu ușurință). De asemenea, în acest mod se explică formularea textului la timpul prezent „Personalul didactic care *solicită și obține* (...)”. Explicația constă în aceea că, dacă textul s-ar aplica și persoanelor care au obținut anterior gradul didactic I, atât în baza art. 242 alin. (7) din Legea nr. 1/2011, cât și în baza altor prevederi anterioare, aceste persoane rămân lipsite definitiv de unul din cele două drepturi salariale, în funcție de opțiune; nu se poate urma a doua oară un doctorat în aceeași specializare, după cum nu se poate obține a doua oară gradul didactic I prin procedura de drept comun, de către cei care îl au deja. Or, un astfel de efect de

lipsire definitivă de un drept recunoscut altora, sau cel puțin de posibilitatea de a-l obține în viitor, este un efect neconstituțional. Totodată, o astfel de situație nu era previzibilă pentru cei vizați, astfel încât să-și poată modela anterior comportamentul.

În schimb, de la data intrării în vigoare a legii, cadrele didactice care aveau deja titlul de doctor, precum și cele care îl obțin ulterior, pot să evite lipsirea de dreptul la indemnizația aferentă prin simplul fapt al obținerii gradului didactic I în procedura de drept comun prevăzută de Ordinul nr. 5561/2011, deoarece cunosc condițiile restrictive ale acordării indemnizației.

Așadar, explicația pentru care legiuitorul, în mod corect a făcut referire expresă doar la Ordinul nr. 5561/2011, iar nu generic, la toate prevederile similare anterioare, și explicația pentru care s-a referit la acțiuni prezente/viitoare, iar nu trecute, a fost tocmai aceea de a nu se extinde aplicabilitatea textului la situații anterioare, ci doar la cele întâmplate sub Legea nr. 153/2017 și, bineînțeles, sub Ordinul nr. 5561/2011, singurul în vigoare la data aplicării Legii nr.153/2011, spre a evita neconstituționalitatea multiplă a textului art. 14 alin. (3).

Desigur, chiar și în aceste condiții, aplicabilitatea pentru viitor este afectată de neconstituționalitatea faptului că o lege [art. 242 alin. (7) din Legea nr. 1/2011] proclamă egalitatea de capacități profesionale între toți profesorii cu grad didactic I, o altă lege [art. 14 alin. (1) din Legea nr. 153/2017] proclamă egalitatea de capacități științifice în domeniul diplomei a tuturor celor ce au titlul de doctor, dar, cu toate acestea, nu se acordă drepturi salariale egale în situația în care cineva obține ulterior gradul didactic I pe baza titlului de doctor. Însă, această neconstituționalitate este mult mai restrânsă și mult mai puțin sesizabilă, iar efectele ei pot fi contracarate.

Restrângerea drepturilor patrimoniale fără a se impune, fără a fi necesară într-o societate democratică, fără a fi aplicată nediscriminatoriu, și cu consecința încetării definitive a dreptului

Lipsirea de dreptul la indemnizația pentru titlul științific de doctor nu a fost impusă de vreuna din situațiile expres stipulate în art. 53 alin. (1) din Constituția României.

Lipsirea de acest drept - ori, în funcție de opțiunea la care este silit cadrul didactic, de dreptul la sporul de salarizare pentru gradul didactic I - nu este necesară într-o societate democratică și contravine art. 53 alin. (2) din Constituție, dat fiind că unul din principiile de bază ale societății democratice este egalitatea în drepturi, egalitate ce a fost încălcată.

Lipsirea de acest drept este aplicată discriminatoriu [contrar art. 53 alin. (2) din Constituție] astfel cum am expus anterior.

În sfârșit, lipsirea de acest drept aduce atingere existenței dreptului [contrar art. 53 alin. (2) din Constituție] pentru că împiedică în mod definitiv cadrele didactice, pe parcursul carierei lor profesionale, să beneficieze de el/să accedă la el, fără a mai vorbi de faptul că nu se va reflecta nici în cuantumul pensiei.

Concluzii

În opinia noastră, textul analizat ar trebui pus în acord cu principiul nediscriminării, ceea ce ar înlătura și celelalte critici de neconstituționalitate, deoarece, în caz contrar, România riscă numeroase condamnări la Curtea Europeană a Drepturilor Omului, însoțite, desigur, de plata din bugetul public a despăgubirilor aferente către cadrele didactice discriminate.

Bibliografie

1. Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan”, Dicționarul explicativ al limbii române, ediția a II-a, Ed. Univers enciclopedic, București, 1998;
2. Constituția României;
3. Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale;
4. Convenția nr. 111/1958 privind discriminarea în domeniul ocupării forței de muncă și exercitării profesiei;
5. Curtea Constituțională, Decizia nr. 97 din 16 martie 2023 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 14 alin. (3) coroborat cu art. 39 alin. (5) din Legea-cadru nr. 153/2017 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice, M. Of. nr. 676 din 24 iulie 2023;
6. Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, Decizia nr. 51 din 18 septembrie 2023, M. Of. nr. 1000 din 3 noiembrie 2023;
7. Legea nr. 80 din 11 iunie 1995 privind statutul cadrelor militare, M. Of. nr. 155 din 20 iulie 1995;
8. Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, republicată în M. Of. nr. 260 din 21 aprilie 2010.
9. Legea nr. 360 din 6 iunie 2002 privind Statutul polițistului, M. Of. nr. 440 din 24 iunie 2002;
10. Legea nr. 53 din 24 ianuarie 2003 (Codul Muncii), M. Of. nr. 72 din 5 februarie 2003;
11. Legea-cadru nr. 284/2010 privind salarizarea unitară a personalului plătit din fonduri publice, M. Of. nr. 877 din 28 decembrie 2010;
12. Legea educației naționale nr. 1/2011, M. Of. nr. 18 din 10 ianuarie 2011;
13. Legea-cadru nr. 153/2017 din 28 iunie 2017 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice, M. Of. nr. 492 din 28 iunie 2017;
14. Legea nr. 145 din 22 iulie 2019 privind statutul polițiștilor de penitenciare, M. Of. nr. 631 din 30 iulie 2019.

15. Ordinul ministrului Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului nr. 5561 din 7 octombrie 2011 pentru aprobarea Metodologiei privind formarea continuă a personalului din învățământul preuniversitar, M. Of. nr. 767 din 31 octombrie 2011;

16. Ordinul ministrului Educației nr. 3993 din 16 iunie 2021 privind stabilirea unor drepturi salariale specifice personalului didactic din învățământ, prevăzute în Legea-cadru nr. 153/2017 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice, M. Of. nr. 607 din 17 iunie 2021;

17. Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 91/2017 din 6 decembrie 2017 pentru modificarea și completarea Legii-cadru nr. 153/2017 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice, M. Of. nr. 978 din 8 decembrie 2017.